

William J. Perry: Ako USA prišli o Rusko — a ako môžeme vzťahy obnoviť

- CZ24 News | 9. ledna 2023

USA/RUSKO: Nepriateľstvo medzi Spojenými štátmi a Ruskom dosiahlo úroveň, akú sme nezažili od temných dní studenej vojny. Ako sme sa do takejto situácie dostali?

Po páde Sovietskeho zväzu a vzniku Ruskej federácie na začiatku 90. rokov začali naše krajiny spolupracovať na budovaní kooperatívnej aliancie. Dnes to vyzerá, akoby sa na éru pozitívneho dialógu zabudlo. Napriek tomu, keď sa pozeráme na hrozné udalosti súvisiace s brutálnou ruskou inváziou na Ukrajinu, stojí za to pokúsiť sa pochopiť, ako sme sa mohli tak veľmi vzdialiť od zázračných dní spolupráce. A to nielen preto, aby sme zvládli súčasnú situáciu, ale aj s nádejou, že dokážeme naše vzťahy obnoviť a prekonať otvorený antagonizmus.

Mnohí už poukázali na fakt, že rozšírenie NATO v polovici 90. rokov bolo kritickou provokáciou. V tom čase som bol proti tejto expanzii, čiastočne z obavy, že to ovplyvní vzťahy Rusko - USA. Ale v širšom kontexte problémom nebolo len rozšírenie NATO, ale to, čo to predstavovalo: **všeobecné zlyhanie západných vlád rešpektovať životne dôležitý význam Ruska ako jadrovej veľmoci pre svetový poriadok.**

Pred rozšírením NATO boli naše dve krajiny na ceste k rozvoju vzťahov, ktoré mohli vyústiť do skutočného globálneho partnerstva. Keď som bol začiatkom a v polovici 90. rokov ministrom obrany, mal som kooperatívny a srdečný vzťah s ruským ministrom obrany Pavlom Gračevom. Obaja sme vyvinuli veľké úsilie, aby sme stavali na tomto vznikajúcom vzťahu. Pozval som ministra Gračeva na návštevy amerických vojenských základní a on zasa mňa na ruské základne. Uskutočnili sme spoločné vojenské cvičenia a cvičenia na pomoc pri katastrofách v Európe a na Havaji. Dokonca som priviedol ministra Gračeva ako hosťa na niekoľko stretnutí NATO. Uvedomovali sme si, že komunikácia medzi našimi krajinami je zásadne dôležitá; každý z nás mal na stole horúcu linku, ktorú sme mohli použiť na rýchle riešenie akýchkoľvek problémov s obranou, ak by nejaké nastali.

Ministri obrany USA, Ruska a Ukrajiny si pred diskusiou v Kyjeve na Ukrajine 4. januára 1996 podali ruky

V dôsledku tohto úsilia o vytvorenie atmosféry dôvery a rešpektu medzi našimi krajinami sme boli schopní spolupracovať na likvidácii veľkej časti obrovských zásob jadrových zbraní, ktoré zostali po studenej vojne. Ako dve najväčšie svetové jadrové veľmoci sme správcovstvo jadrových zbraní považovali za spoločnú zodpovednosť. Tak sme v oboch krajinách spoločne zlikvidovali približne 9 000 jadrových zbraní. Napriek pocitom trpkosti zo studenej vojny vláda USA uznala, že je v najlepšom záujme jej národnej bezpečnosti podporiť úsilie o denuklearizáciu aj finančne.

Žiaľ, naša ekonomická pomoc tým skončila. Začiatkom 90. rokov, keď sa Rusi pokúšali transformovať komunistické hospodárstvo na trhové, dostali sa do krízy a keď sa začali zotavovať, globálna finančná kríza v roku 1998 znovu vymazala hodnotu rubľa. Počas týchto kríz bol jediný odkaz zo Západu: „zatnite zuby a vydržte“. Naše zlyhanie poskytnúť podstatnú úľavu zasialo v mnohých Rusoch horkosť, ktorá pretrváva dodnes.

V tom čase sme tiež začali spoločné programy so všetkými východoeurópskymi krajinami v rámci programu NATO s názvom Partnerstvo za mier. To umožnilo Rusku a ďalším východoeurópskym krajinám spolupracovať s NATO bez toho, aby sa stali členmi NATO. Partnerstvo za mier zahŕňalo spoločné mierové operácie, ktoré umožnili východoeurópskym vojenským jednotkám spolupracovať s vojenskými jednotkami NATO.

Viaceré východoeurópske štáty však túžili po skutočnom členstve v NATO a tak Clintonova administratíva iniciovala diskusie o rozšírení NATO. Rusko vyjadrilo námietky voči navrhovaným zmenám na svojich hraniciach, ale jeho názory boli ignorované. V dôsledku toho Rusko začalo ustupovať od svojich programov spolupráce s NATO.

Kombinácia neschopnosti Západu konať počas ruskej finančnej krízy a ignorovanie ich zásadného odmietania rozširovania NATO posilnila prevládajúce presvedčenie Ruska, že ich neberieme vážne.

V skutočnosti mnohí na Západe považovali Rusko len za porazeného v studenej vojne, ktorý nie je hodný našej úcty.

Horkosť, ktorá vyplynula z odmietnutia Ruska ako irelevantného partnera, vytvorila klímu pre vzostup autokratického vodcu, ktorý začal silou vyžadovať rešpekt a moc. A neexistuje väčšia sila ako jadrový arzenál, ktorý je schopný spôsobiť koniec ľudstva. Tým, ktorí sa pýtali: „Čo by nám len mohol urobiť tento porazený národ?“, dal prezident Vladimir Putin už čoskoro odpoveď.

A tak teraz čelíme nepriateľskému, agresívnemu Rusku, ktoré vedie nebezpečný vojenský útok na Ukrajinu a vyhráža sa použitím jadrových zbraní, ak do toho zasiahne iná krajina. Putin nielenže podnikol tieto kroky, ale zdá sa, že má na svojej strane veľa Rusov, ktorých presvedčil, že USA sú opäť ich nepriateľom. Hoci sa jeho ozbrojené sily nevyrovňajú ozbrojeným silám USA alebo NATO, nemusí sa ich báť: od zasahovania ich odradí hrozba, že použije jadrové zbrane. A túto hrozbu dal celkom jasne najavo.

Vo februárovom televíznom prejave, v ktorom informoval o invázii na Ukrajinu, Putin povedal: „Bez ohľadu na to, kto sa nám pokúsi postaviť do cesty, musí vedieť, že odpoveď Ruska bude okamžitá a následky budú také, s akými ste sa ešte nikdy v histórii nestretli.“

Dnes sme konfrontovaní s Ruskom minimálne takým nepriateľským, ako bol Sovietsky zväz počas studenej vojny. Tento nebezpečný problém nemá jednoduché riešenie.

Prvým krokom pri hľadaní riešenia však musí byť uznanie problému a priznanie, že aj naše činy prispeli k tomuto nepriateľstvu.

Zároveň je to pre nás pripomenutie, že v časoch napätia a nepriateľstva zostáva kľúčové udržiavať konštruktívne komunikačné linky s Ruskom a ďalšími protivníkmi vyzbrojenými jadrovými zbraňami, aby sa znížili šance na nedorozumenie, ktoré by mohlo spustiť jadrový konflikt.

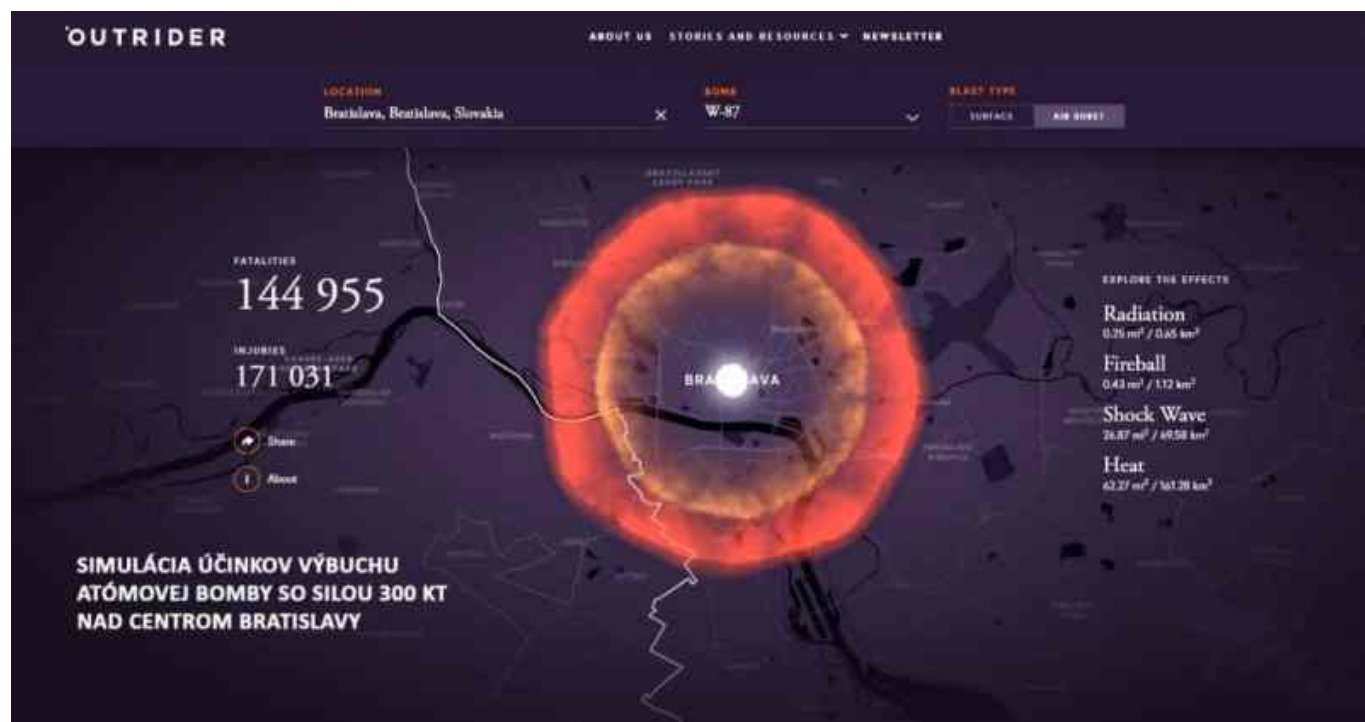
Neexistuje žiadny zásadný dôvod, prečo by Rusko malo byť našim nepriateľom. Nepriateľ je Putin, nie Rusko. Musíme pracovať na obnovení vzťahov s Ruskom, správať sa k ruskému ľudu s rešpektom a prebudovať naše vzťahy v nádeji, že sa opäť vrátíme na cestu priateľstva.

Zdroj: outrider.org - nadácia na podporu riešení klimatickej zmeny a jadrovej bezpečnosti

Preklad a zvýraznenie textu: Augustín Rosa

Poznámka prekladateľa

A ešte dodatok určený tým, ktorí ľahkomyselne tárajú o možnosti nasadenia atómových zbraní. Šialencov, ktorí by to urobili, je stále príliš veľa. [Online aplikácia](#) na portáli Outrider umožňuje simulovať účinok výbuchu rôznych atómových bômb v ľubovoľnej lokalite na svete (pre ilustráciu je tu zvolená Bratislava). Armády majú, samozrejme, ešte presnejšie systémy vyhodnotenia ničivých účinkov svojich zbraní. Nám ostatným preto zostáva len hľadať spôsoby, ako im zabrániť, aby sa virtuálna realita nestala realitou skutočnou.

AUTOR: William J. Perry

ZDROJ: outrider.org/nuclear-weapons/articles/how-us-lost-russia-and-how-we-can-restore-relations

Překlad: noveslovo.eu